

Barış Komitesi
Tutukluları, le dayanışma için
Bireysel Çalışmaları

7 Yıldan beri Yargılanan

" TÜRKİYE BARIŞ KOMİTESİNE

ÖZGÜRLÜK ! "

(Duruşma toplu fotoğrafı -inzibatlı-)

(F.Alman Barış Girişiminin adı)

D u i s b u r g

7 yıldan beri yargılanan
" TÜRKİYE BARİŞ KOMİTESİNE
ÖZGÜRLÜK ! "

(F.Alman Barış Girişiminin adı)

D u i s b u r g

Nisan 1987

TÜRKİYE SOSYAL TÜRSTAV TÜRKİYE TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Ö n a ç ı k l a m a

Türkiye Barış Komitesi'nin 10. kuruluş yıldönümünde,Ruhr bölgesinde yaşayan bazı Türkiyeli barış aktivistlerince hazırlanan bu broşürün Türkiye barış hareketiyle dayanışmamızın somut bir örneği (manifestation) olarak sunmaktan kıvanç duyuyoruz.

Duisburg, Nisan 1987

.....
(F.Alman Barış Girişimi)

İ ç i n d e k i l e r

Sayfa

Ön açıklama.....	2
<u>TÜRKİYE 'DE BARIŞ HAREKETİ HAKKINDA KISA BİLGİLER.....</u>	5
- Büyük Türk şairi ve barış savunucusu Nazım HİKMET	6 - 7
- Ulusal hükümlanlık ve barış politikasından, bağımlılık ve gerginlik politikasına doğru.....	8 - 9
- Türkiye Barışseverler Cemiyeti (1950).....	10 - 11
- Türkiye Barış Komitesi'ne doğru.....	12
- Türkiye Barış Komitesi'nin kurulması.....	13
- Türkiye Barış Komitesi'nin amacı, ilkeleri.....	14
- Türkiye Barış Komitesi'nin faaliyetleri.....	15
<u>TÜRKİYE BARIŞ KOMİTESİ YÖNETİCİLERİNİN YARGILANMASI.....</u>	16
- İlk soruşturma ve tutuklamalar.....	17
- Suçlamalar.....	18
- Kanıtlar.....	19
- Suçlananlar.....	20 - 21
- Savunmalar.....	22 - 23
- Askersel mahkemenin hükmü ve Askersel Yargıtay...	24
- Türkiye Barış Komitesi yöneticilerine uluslararası dayanışma.....	25
- Barış hareketinin örgütten yoksun yeni çabaları..	26

" Yaşamak
Bir ağaç gibi tek ve hür
Ve bir orman gibi,
Kardeşçesine. "

Nazım Hikmet

TÜRKİYE BARİŞ HAREKETİ HAKKINDA

KISA BİLGİLER

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TUĞSTAV

"KIZ OCUGU" Őiri

- Das Kleine Tote Maedchen -

(Kapıları alan benim...)

Nazım Hikmet

(Not: Bu Őirin de Almanca evirisi var.)

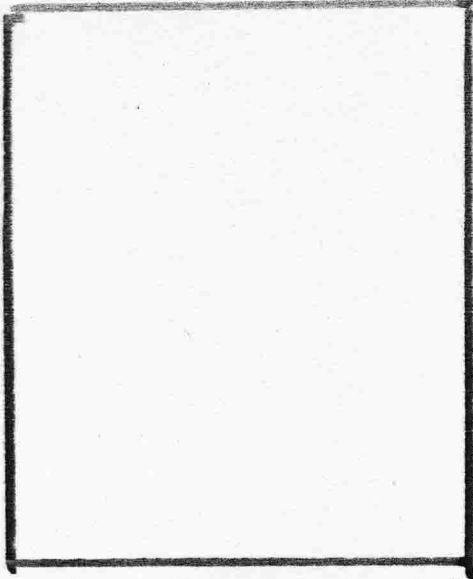
Türkiye'nin büyük şairi,
Dünya Barış Konseyi üyesi
Nazım HİKMET (1902-1963)

Onun, derin bir yaşam sevinci-
nin, insan onuruna engin saygı-
nın, halklar arasında dostluğun
ve haklı bir barış özleminin
damgasını taşıyan yapıtları,
Türkiyeli barış savunucularını
her zaman derinden esinlendir-
di, esinlendiriyor.

1951'de Prag'da Barış Ödülü
töreninde

1952'de Dünya Barış Konseyi'nde
Pablo Neruda'yla

(Ulusal Kurtuluş Savaşı)

ULUSAL HÜKÜMRANLIK (Souverainitaet)VE BARIŞ POLİTİKASINDAN...

- o Osmanlı İmparatorluğunun yıkımla sonuçlanan son yılları hep savaşlar içinde geçti: Trablusgarp (Tripolitaine - Libye) savaşı (1911), Balkan Savaşları (1912-1913), Birinci Dünya Savaşı (1915-1918) ve Ulusal Kurtuluş Savaşı (1919-1922). Bu savaşlar nedeniyle ülkemizde milyonlarca aile yetim-öksüz, dul kaldı, yakınlarını yitirdi.
- o Kurtuluş Savaşı sonunda kurulan Cumhuriyet (1923), ulusal egemenliğini (hükümranlığını) barış politikasıyla pekiştirdi.
- o Atatürk'ün önderliğinde Türkiye Cumhuriyeti (1923-1938) tüm komşularıyla, başta Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasında büyük maddi ve moral desteği olan Sovyetler Birliği'yle ve onun yanı sıra Yunanistan'la ve diğer Balkan ülkeleriyle, İran'la ve Arap ülkeleriyle dostluk, işbirliği ve askersel-olmayan dayanışma anlaşmaları yaptı.

... BAĞIMLILIK VE GERGINLIK POLİTİKASINA DOGRU

- o Atatürk'ün ölümünden ve 2. Dünya Savaşı'ndan sonra Türkiye'nin ABD'ye, önce ekonomik, sonra askersel ve politik bağımlılığı arttı.
- o Yükselen soğuk savaş döneminde Türkiye, Atatürkçü barış politikasından gerginlik ve çatışma politikasına rota değiştirdi ve tek-yanlı olarak ABD'yle eşitsiz ilişkiler geliştirdi.
- o Türkiye'de 1950 Mayıs'ında iktidara gelen yeni yönetim, bir Doğu Akdeniz ülkesi olan ülkeyi, uzak Kuzey Atlantik ülkelerinin askersel örgütüne, NATO'ya üye yapmak için çok çaba harcadı. Hatta, bu amaçla, Kore Savaşı'na 4500 kişilik bir askersel birlik göndermekten geri kalmadı.
- o O koşullarda, Türkiye'de barışı, ulusal bağımsızlığı ve insan haklarını savunanlara karşı baskılar alabildiğine yoğunlaştırıldı.

Behice BORAN, Türkiye Barışsever-
ler Cemiyeti Başkanı (1950)

Sayın B. Boran Ankara Üniversitesi'nin, doktorasını ABD'de yapmış bir sosyoloji öğretim üyesiydi. 1946'da üniversiteden çıkarıldı. 1950'de Türkiye Barışseverler Cemiyeti'nin Başkanı seçildi. Cemiyet, Türkiye Hükümetinin Kore Savaşı'na asker- sel bir birlik gönderme kararını eleştir- diği için tutuklandı. Çocuğunu hapisanede doğurdu. Üç yıl dokuz ay hapse mahkumiyeti sonradan 15 aya indirildi.

26 yıl sonra 1976'da 1 Eylül Dünya Barış Günü'nü ilk kez yasal olarak kutlama olana- ğını bulan Türkiyeli barış savunucuları ona, geçmişteki değerli barış çabaları için gümüş bir plaketle teşekkür edeceklerdi.

Türkiye Barışseverler Cemiyeti - 1950

- o Dünyada soğuk savaşın yükselmesinden, NATO'nun kurulmasından, savaş tehlikesinin Kore'de somutlaşmasından kaygı duyan barış savunucuları Dünya Barış Konseyi'ni kurdular; ünlü "Stockholm Barış Çağrısı"nı 500 milyon kişi imzalarıyla destekledi.
- o Dünyada barış hareketinin yükselmesine paralel olarak, Türkiye'de Barışseverler Cemiyeti 1950 Mart'ında kuruldu.
- o 1950 Temmuz'unda Türkiye Hükümeti, Anayasa kurallarına aykırı olarak, Ulusal Meclis kararı olmadan Kore Savaşı'na 4500 kişilik önemli bir askersel birlik göndermeye karar verdi.
- o Türkiye Barışseverler Cemiyeti, dünya barışına ve Anayasaya aykırı gördüğü bu hükümet kararının düzeltilmesi için Ulusal Meclise başvurdu ve Türkiye halkına bir bildiri yayımladı.
- o 1950 Temmuz'unda Barışseverler Cemiyeti yöneticileri tutuklandı ve askersel mahkemede yargılandı, Cemiyet kapatıldı.
- o Yasakların gitgide yoğunlaştığı Türkiye'de ilk barış örgütünün ömrü böylece dört ay sonra son bulmuş oldu.

"TÜRKİYE BARIŞ KOMİTESİ"ne Doğru

- o 1975 Ağustosunda Helsinki Nihai Senedi'nin, Türkiye'nin de katılımıyla imzalanması, uluslararası yumuşamada bir dönemeç oldu.
- o Bu dönemeç Türkiye'de liberalleşme yönünde bazı gelişmelere olanak sağladı: böylece, 1976'da, 51 yıllık yasaktan sonra 1 MAYIS, 27 yıllık yasaktan sonra da 1/EYLÜL "Dünya Barış Günü" kutlamaları ilk kez yapılabilirdi.
yasal olarak
- o Yumuşama koşullarında demokratik yığın hareketi tüm toplumsal kesimleri kucaklayacak yükseldi.
- o Yığın örgütleri temsilcilerinden oluşan ve 1976 yılında 1/EYLÜL "Dünya Barış Günü"nü yığinsal kutlanmasını örgütleyen Geçici Komite, sürekli ve özgül bir barış örgütlenmesi kurulmasına yardımcı olması için İstanbul Barosu'na başvurdu.

İstanbul'da 1 Eylül 1976 "Dünya Barış Günü" kutlaması

Türkiye Barış Komitesi'nin Kuruluşu

- o 3 Nisan 1977 günü Türkiye'nin çeşitli kentlerinden barış savunucularının katılımıyla, İstanbul Barosu salonlarında bir Ulusal Konferans toplandı. Bu Konferans'ta Türkiye Barış Komitesi'nin kurulmasına karar verildi. Bu Konferansın yayımladığı Ç a ğ r ı 'da şöyle deniliyordu:

"Bu Konferansa katılan bizler, tüm halkımızı, politik görüşleri ve inançları ne olursa olsun bir ayırım gözetmeksizin, yeryüzünde adil bir barışın kurulması ve kalıcı kılınması için dayanışmaya ve eylem birliğine çağırıyoruz."

- o Bu Ulusal Konferans'a katılanlar arasında İstanbul Belediye Başkanı Sayın Ahmet İsvan, İstanbul Barosu Başkanı, pek çok tanınmış yazar, sinemacı, tiyatrocu, ressam, bilim adamı ve diğer kültür emekçisi, önemli sendikacılar ve emekli yüksek devlet görevlileri gibi seçkin kimseler vardı.

Türkiye Barış Komitesi'nin kurulmasına
karar veren Ulusal Konferans
(3.4.1977)

Türkiye Barış Komitesi'nin amacı, ilkeleri

- o Barış Komitesi'nin, Tüzüğünde yazılı amacı şuydu:
"Adil ve kalıcı bir barışın gerçekleştirilmesi koşullarının araştırılması, geliştirilmesi, savunulması ve tanıtılması."
- o Dünyada ve ülkede barış ve insan hakları arasındaki bağı daima göz önünde tutan ve birlikte savunan Barış Komitesi, kendi iç işleyişinde de demokratik kurallara, açıklığa, diyalogla çözüm bulmaya ilk günden beri her zaman titizlikle uymuştur.
- o Barış Komitesi, faaliyetlerinde yasalara uygunluğu her zaman gözetmiştir.
- o Barış Komitesi, faaliyetlerinde barıştan yana en geniş güçlerin birliğini gözetmiş ve bunu sağlamaya çalışmıştır.

Türkiye Barış Komitesi'nin Faaliyetleri

- o Barış Komitesi'nin yasal varoluşu 1977 Nisanından 1980 Eylülüne kadar yalnızca 41 ay kadar sürmüş, bu sürenin son yarısı sıkıyönetim altında geçmiştir.
- o Çeşitli engel ve kısıtlamalara rağmen Barış Komitesi çok sayıda paneller, salon toplantıları, yürüyüşler düzenlemiş Caracas'tan ~~Saygınlık~~ Hanoi'ye kadar pek çok uluslararası konferansa ve ulusal toplantıya katılmış, bir hayli yayın çıkarmıştır. Bunların tümü öylesine yasaya uygunluk içinde gerçekleşmiştir ki 1980 Eylülü askersel darbesinden önce bunların hiçbiri asla adli bir soruşturma nesnesi olmamıştır.
- o Türkiye'de Eylül 1980 darbesini yapan generaller parlamen-tonun, tüm siyasal partilerin, sendikaların, meslek örgüt-lerinin, kooperatif ve derneklerin yanı sıra Barış Komite-si'nin de faaliyetlerini durdurmuşlardır. Bu yasaklama Barış Komitesi için günümüzde (Nisan 1980) hala sürmektedir.

BARIŞ KOMİTESİ YÖNETİCİLERİNİN

YARGILANMASI

TÜRKİYE SOSYAL TİJSTAV TÜRİH ARAŞTIRMA VAKFI

İlk Soruşturma ve Tutuklamalar

- o Eylül 1980 askersel darbesinden sonra Ekim 1980'de İstanbul Sıkıyönetim Komutanı, askersel savcıya Barış Komitesi yöneticileri hakkında soruşturma açması için emir vermiş ve yöneticiler Sıkıyönetim savcısı tarafından ifade vermeye çağırılmışlardır.
- o Ocak 1981'de ve Ekim 1981'de Sıkıyönetim ~~savcısı~~ savcısı Barış Komitesi yöneticilerinin tutuklanmasını istemiş, ama bu istem askersel mahkeme tarafından yasal görülmeyerek iki kez de reddedilmiştir.
- o Kasım 1981'de Sıkıyönetim savcısı üçüncü kez tutuklama isteminde bulunmuş, bu istem Şubat 1982'de kabul edilerek Barış Komitesi'nin 25 yöneticisi tutuklanmıştır.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Barış Komitesi Yöneticilerine Yöneltilen Suçlamalar

Sıkıyönetim Savcısının Mahkemede Temmuz 1983'te okuduğu ve 28 yöneticinin tümünün, Mussolini'nin ceza yasasından Türkiye'ye aktarılmış olan ünlü 141. maddeye göre 8 ile 15 yıl arasında hapisle cezalandırılmasını istediği suçlama belgesinde (Mütalaa) suçlamalar şöyle dile getirilmiştir:

- "Komünizmi Türkiye yönetimine getirmek için... cephe birliği yapmak" (Sayfa 1),
- "Vatandaşlarımızı etnik gruplara bölerek, vatandaşlarımız arasında bölücülük propagandası yapmak" (sayfa 2),
- "Memleket içerisinde iç savaş kışkırtmacılığı yapmak" (sayfa 2)
- "Ülkemizde meydana gelen bütün ~~anarşik~~ anarşik sol eylemleri barış savaşımı deyimi altında gizleyerek, öğrenci, işçi ve köylü hareketlerini kışkırtmak" (sayfa 19),
- "Demokratik örgüt olarak nitelenen anarşist örgütlerle birlikte SSCB yanlısı bir cephe örgütü meydana getirmek" (syf.19),
- "Halkı suç işlemeye tahrik ve teşvik etmek" (sayfa 29),
- "Türkiye halkının bölünüp parçalanmasına ve dolayısıyla Türkiye devletinin yıkılmasını amaçlamak" (sayfa 67),
- "Yurdumuzun bir anarşi cehennemi haline gelmesi için faaliyet göstermek" (sayfa 85),
- "Yurdumuzda ve dünyada meydana gelen olayları ele alarak, her yerde ve her vesileyle barış adını kullanarak Türkiye'deki demokratik düzenin yıkılmasını ve onun yerine proletarya diktatörlüğüne dayalı, işçi sınıfı öncülüğünde, komünist ve SSCB yanlısı bir iktidar kurulmasını amaçlamak" (sayfa 114).

Sıkıyönetim Savcısının öne sürdüğü kanıtlar ve bazı örnekler

- o Askersel savcı Barış Komitesi yöneticilerinin yasalara aykırı faaliyetlerini gösteren hiçbir somut kanıt ortaya koyamamıştır.
- o Askersel savcı, bazı yöneticilerin Barış Komitesi dışındaki toplantılarda yaptıkları konuşmalarda polis tarafından tutulan anlamsız notları iddialarının kanıtları olarak öne sürmek istemiştir. Ne var ki Barış Komitesi yöneticileri, söz konusu konuşmaları sırasında polis tarafından kaydedilmiş olan teyp bantlarının tarafsız bir bilirkişi tarafından dinlenmesini isteyince bu istek yerine getirilmemiştir.
- o Barış Komitesi yöneticilerinin Sovyetler Birliği'ne bağlılık ve sadakatinin (!) bir kanıtı olarak Rusya Çarı Büyük Petro'nun (1672-1725) vasiyetnamesi duruşmalar sırasında okunmuştur.
- o Eylül 1978'de Addis-Abeba'da 140 ülke temsilcilerinin katıldığı Afrika ve Arap Halklarıyla Dayanışma Konferansı'nda Türkiye'nin görüşlerini dile getiren (ve bu görüşler Ecevit Hükümetince makul karşılandığı için yol giderleri Dışişleri Bakanlığı tarafından ödenmiş olan) ~~gözetim~~ Türkiye Barış Komitesi Yöneticilerinden gazeteci Ali Sirmen, o görüşler yüzünden suçlanmış, yalnızca bu nedenle A.Sirmen daha sonra 8 yıl hapse mahkum edilmiştir.
- o Barış Komitesi aleyhindeki kanıtlardan biri olarak, Komite lokalinde bulunan Yunanca bir afiş gösterilmiştir: Çünkü suçlayanlar Yunanca yazının (écriture) Kiril harflerini "Rus Alfabesi" sanmışlar, bu afişin Komite lokalinde bulunmasını Barış Komitesi'nin Sovyetler Birliği'ne bağlılığının bir belirtisi saymışlardır.
- o "Çin'in Vietnam'a Saldırısı" konusunda Barış Komitesinin bir Komisyonu tarafından kaleme alınan ve piyasada her zaman serbestçe satılmakta olan küçük bir kitap, yayınevi sahibinin suçluluğunun başlıca kanıtı olarak gösterilmiştir.

Barış Komitesi'nin ilk suçlanan 30 yöneticisi

- Mahmut DİKERDEM, Barış Komitesi Başkanı, Emekli Büyükelçi
- Reha İSVAN, İngilizce Öğretmeni, İstanbul Belediye Başkanı'nın eşi
- Orhan APAYDIN, Avukat, İstanbul Barosu Başkanı
- Hasan F. MAVİ, Sendikacı
- Dr.Erdal ATABEK, Türk Hekimler Birliği Başkanı
- Aykut GÖKER, Yüksek Müh., Mühendisler Örgütü Başkanı
- Tahsin USLUOĞLU, İktisatçı
- Doç.Dr.Haluk TOSUN, Ankara Üniversitesi
- Şefik ASAN, Lise Müdürü
- Yavuz Çizmeci, Yüksek Mühendis
- Aybars UNGAN, Yüksek Mühendis
- Ali TAYGUN, Tiyatro Rejisörü
- Uğur KÖKDEN, Yüksek Mühendis, yazar
- Prof.Dr.Metin ÖZEK, İstanbul Üniversitesi
- Niyazi DALYANCI, THA Haber Ajansı Genel Müdürü
- Ataol BEHRAMOĞLU, Şair, Uluslararası LOTUS Ödülü sahibi
- Medet SERHAT, Avukat
- Ali SİRMEN, "Cumhuriyet" gazetesi Dış Politika yazarı
- Doç.Dr.Gencay ŞAYLAN, Ankara Üniversitesi
- Ergun ELGİN, Yüksek Mühendis
- Orhan TAYLAN, Ressam, Uluslararası Ödüller
- Hüseyin BAŞ, Gazeteci, Dış Politika Yazarı
- Nedim TARHAN, Cumhuriyet Halk Partisi Milletvekili
- Mustafa GAZALCI, " " " "
- İsmail Hakkı ÖZTORUN, " " " "
- Kemal ANADOL, " " " "
- Nurettin YILMAZ, Bağımsız Milletvekili
- G.Doğan GÖRSEV, Yayıncı-Çevirmen
- Semra (Özdamar) ARIN, Sinema Oyuncusu
- Prof.Dr.Melih TÜMER, Marmara Üniversitesinde Dekan

M.DİKERDEM, Barış
Komitesi Başkanı
Em.Büyük Elçi

R.İSVAN, İngilizce
öğretmeni, Atatürk'ün
yakın arkadaşı Gen.

Bariş Komitesi'nin suçlanan diğler yönetici ve üyeleri

- o Bariş Komitesi'nin ilk suçlanan ve pek çoğı üç yıl tutuklu kalan 30 yöneticisine ek olarak, diğler 48 yönetici ve üyesi için de Eylül 1984'te, İstanbul Sıkıyönetim mahkemesinde ikinci bir dava açıldı ve ileride başka kişiler için de yeni davalar açılacağı bildirildi.
- o İkinci dava sanıkları arasında, Cumhuriyet Halk Partili 4 parlamenterin ve 12 avukatın yanı sıra, her biri seçkin üniversite öğretim üyeleri, yazarlar, gazeteciler, sinema ve tiyatro sanatçıları, sendikacılar, mühendis ve mimarlar ve diğler aydınlar var.
- o İkinci davada sanık olarak suçlanan 12 avukatın pek çoğı, ilk davadaki sanıkların vekilleri oldukları ve artık müvekkillerini savunamaz duruma geldikleri için, onların suçlanması, davalar genelinde savunma kesimini zayıf duruma düşürmüş oldu ve ayrıca, diğler avukatlar için de bir uyarı işlevi gördü.

(Fotoğraf)

S A V U N M A L A R

7 yıldan beri süren yargılamalar sırasında Barış Komitesi yöneticileri, Askeri Mahkeme'de, "savaş hali hükümleri" altında savunmalarını yaparken, Türkiye'de barışı ve insan haklarını tehdit eden güçleri ve zihniyeti açıklıkla ve kararlılıkla sergileyerek mahkûm ettiler:

. BD Genel Başk. eski Büyük Elçi Mahmut Dikerdem:

" Hukuk metninden çok, hırçın bir uslûpla yazılmış siyasi bir polemik yazısı niteliğinde olan bu metindeki iddiaları biz ciddiye alamıyoruz. Buna karşılık, iddianamenin temsil ettiği zihniyeti çok ciddiye alıyor ve onu Mahkemeniz ve kamuoyu önünde teşhir etmekle kendimizi yükümlü sayıyoruz. Çünkü bu zihniyet barış ülküsüne hizmet için ülkemizde verilen uğraşları kötüleyerek, karalayarak mahkûm ettirmek isteyen zihniyettir."

" Bu dava askeri mahkemelerde görülmekte olan diğer siyasi davalar gibi olağanüstü bir yönetimin ülkede kurmayı tasarladığı siyasal ve sosyal düzene ters düşen kurumlarla, ülke için zararlı gördüğü düşünce akımlarının kökünü kazımak ve onları temsil ettiği ne inandığı kişi ve kuruluşları tasfiye etmek üzere giriştiği geniş çaplı operasyonların bir parçasıdır."

. Reha İsvan- Ziraat Mühendisi, Öğretmen:

"Barış Komitesi kurucuları arasında yer aldım, çünkü barışın herkesin önde gelen sorumluluğu olduğu inancındayım. Zaten dünyayı, tarihini, insanlığın geleceğini akılla kavrayabilen bir kimse, barış fikrine dört elle sarılır."

" Özgürlükten, eşitlikten, barıştan yana olduğum için beş yıldır şu ya da bu şekilde tutsak edilmekteyim."(Son savunmasından)

. Orhan Apaydın-Avukat (1980 sonrasında 20,5 ay cezaevinde kalmış olan İst. Barosu eski başkanı Orhan Apaydın, yargılama sürerken cezaevinde kötüleşen sağlık koşulları nedeniyle 28 Şubat 1986'da ölmüştür.) :

" Yaşamak, maddi ve manevi varlığı serbestçe geliştirmek gibi insan haklarının başında gelen bir hakkın savunulmasında ulusal barış ortamı kadar uluslararası alanda da barışın ve bunun karşıtı olan savaşın, herkesten önce hukukçuları ilgilendirmesi doğal karşılanmalıdır."

• Haluk Tosun-Elektrik Müh. ODTÜ Öğretim Üyesi:

"Yalnızca bilim adamlarının mesleklerini daha iyi koşullarda sürdürme ve böylelikle insanlığa daha yararlı olma istekleri bile onların barışı savunmalarında yeterli bir temel oluşturabilir."

• Ali Erol Taygun-Tiyatro Yönetmeni ve oyuncusu, Amerikan, İngiliz, Japon Pen Klüb onur üyesi ve Dünya Barış Konseyi Üyesi:

" 2500 yıllık geleneğimizle biz, sanat ve kültür adamları hiçbir zaman barış çizgisinden sapamayız. Çünkü sanatın, kültürün hammaddesi hayattır, savaşın ise ölüm. Sanatsal üretimin kaynağı insan sevgisidir, yaşama sevincidir. Bu duygularla harbedilebilir mi?"

• Metin Özek-İstanbul Üniversitesi profesörlerinden, FAC Psikiyatri-Nöroloji Birliği ve Psikoterapi Derneği üyesi, USA Grup Psikoterapi Derneği üyesi, Uluslararası Nükleer Savaşa Karşı Hekimler onur üyesi:

" İnsanı her türlü davranış aksaklığından korumağa, bunlar bir kere oluşmuşsa düzeltmeğe uğraşan bir ruh-akıl hekiminin savaşa ve savaş tehdidine karşı olması bir mecburiyettir."

• Orhan Taylan-Ressam, Dünya Barış Konseyi üyesi:

" Dünya Barış Konseyi'ne seçilmiş ilk ressam elbette ben değilim, Çeşitli sanat dallarından büyük ustaların yanısıra Pikasso'dan Matisse'den, Somville'e kadar pek çok ressam bu hareket içinde yer aldılar. Şunu da ekleyelim ki: sözgelimi Pikasso bir Türk ressamı olsaydı ve yaşasaydı, burada bizimle birlikte, kafası kazanmış mahkûm kılığında, en az 8-15 yıl istemiyle yargılanıyor olacaktı."

• Nurettin Yılmaz- CHP'den ve bağımsız olarak iki dönem milletvekili:

" Ülkemin ve halkımın geleceği ve mutluluğu, savaşta ve barışta noktalanabileceği için, barışa ve savaşa ilgi duymam bir parlamenter olarak başta gelen görevimdi... Ve dünya siyasi hukuk tarihinde, savaşa karşı barışı savunan bir barış derneğinde yönetici olduğu için tutuklanan ilk milletvekillerinden biri oldum."

• Semra Özdamar-Sinema sanatçısı:

" Ben her şeyden önce insan olduğum için barışseverim. Ayrıca sanatçı olduğum için, yüzlerce yıldır yaratılmış değerlerin bir anda yok olmasına karşı olduğum için barışseverim. Son olarak da anne olduğum için, binbir emekle büyüttüğüm çocuğumu küçük bir çatışmada ya da büyük bir savaşta yitirmek istemediğim için barışseverim."

ASKERİ MAHKEMENİN HÜKMÜ VE ASKERİ YARGITAY

- . Barış Komitesi yöneticilerinin duruşmalarında, diğer sıkıyönetim yargılamalarının çoğunda bile uygulanmayan, özel "savaş hali hükümleri" uygulandı. Savunma hakkı keyfi biçimde kısıtlandı.
- . Askeri Mahkeme, tutuklu Barış Komitesi yöneticilerinin tahliye istemlerini üç yıl kadar savsaklayarak, onların peşinen cezalandırılmalarını sağlamış oldu.
- . Askeri Mahkeme Kasım 1983'te Barış Komitesi'nin 28 yöneticisinden 18'ine sekizer yıl, 5'ine beşer yıl hapis cezası verdi, 5 sanığın da beraatine hükmetti. Hapis cezasının yanı sıra yöneticiler uzun süreli sürgün cezalarına çarptırıldılar ve ayrıca cezaları bittikten sonra da kamu haklarından yasaklandılar.
- . Askeri Yargıtay Başsavcısı çok ayrı görüşteydi: Mahkûm edilen toplam 23 sanıktan 15'inin beraatını, ancak 8 yöneticinin cezalandırılmasını istedi (Haziran 1984).
- . Askeri Yargıtay ise, Sıkıyönetim Mahkemesinin yeterli inceleme yapmadığı gerekçesiyle mahkûmiyet mükmünü bozdu ve dosyaları Mahkemeye geri gönderdi (Ağustos 1984).
- . Kasım 1984'te Sıkıyönetim Mahkemesinin mahkûmiyet kararında ısrar etmesi üzerine Askeri Yargıtay Daireler Kurulu (genel toplantısı) Mahkemenin eksik bıraktığı noktalara işaret ederek mahkûmiyet kararını bir kez daha bozdu (Aralık 1985).
- . Sıkıyönetim Mahkemesi üçüncü kez davayı yargılamaya başladı. Barış Komitesi yöneticileri, davaya eklenen diğer 48 yönetici ve üyeye birlikte günümüzde (Nisan 1987) üçüncü kez savunmalarını yapıyorlar.

YARGILANAN BARIŞ KOMİTESİNE ULUSLARARASI DAYANIŞMA

- . Barış Komitesi yöneticilerinin tutuklu bulunduğu sırada Türkiye Başbakanı ve Devlet Başkanı, Türkiye'de siyasal tutuklu olmadığını, tutukluların tümünün teröristler olduğunu uluslararası basına açıkladılar. İşte bu koşullarda Amnesty International tutuklu Barış Komitesi yöneticilerini "kanaat (opinion) tutuklusunu" ilan etti ve onların herbirini adopsiyon yaptı.
- . Tutuklu 23 Barış Komitesi yöneticisi Avrupa Parlamentosu üyelerinden kalabalık bir grup tarafından 1984 Yılında Nobel Barış ödülüne aday olarak önerildi.
- . Yine tutuklulukları sırasında Barış Komitesi yöneticileri, insan haklarına duyarlı ABD'li parlamenterler tarafından " R. Kennedy İnsan Hakları Ödülü"ne aday gösterildi.
- . Tutuklulukları sırasında Barış Komitesi yöneticilerine dünyanın dört köşesinden dayanışma mesajı yağdı.
- . Dünya kadın hareketi tutuklu tek kadın Barış Komitesi yöneticisi Reha İsvan'la yaygın bir dayanışma örgütledi. Bu dayanışma özellikle Reha İsvan'ın cezaevinde 60. yaş gününü kutlaması öncesinde yaygın imza kampanyalarıyla yükseldi ve toplanan imzalar 1985 Nairobi Dünya Kadın Konferansına iletilerek R. İsvan'ın serbest bırakılması istendi.
- . Dünya Psikiyatrlar Birliği ve Nükleer Savaşa Karşı Hekimler Birliği (IPPNW) tutuklu Barış Komitesi yöneticilerinden Prof. Dr. Metin Özek'i onur kurulu üyeliklerine seçtiler.
- . Uluslararası PEN Klüp, yargılanan Barış Komitesi yöneticilerinden Hüseyin Baş'ı, Ali Sirmen'i ve Ali Taygun'u onur kurulu üyeliğine seçti.
- . Bunlar ve benzeri pek çok uluslararası dayanışma eylemleri, Askeri Mahkeme'yi, tutuklulukları 3 yılı bulan Barış Komitesi yöneticilerini salıvermeye zorladı.

BARIŞ HAREKETİNİN ÖRGÜTTEN YOKSUN YENİ ÇABALARI

Türkiye'deki barış savunucularının özellikle Uluslararası Barış Yılı'ndaki pek çok faaliyeti ve sayısız yayınları, barış hareketinin Türkiye'deki canlılığını, içerikçe giderek zenginleştiğini, düşünsel olarak daha da derinleştiğini ve yığmsal potansiyelini ortaya koymaktadır. İşte bazı örnekler:

. 1986 Uluslararası Barış Yılı'nda, Ege Denizi kıyısındaki 30 Bin nüfuslu küçük Dikili kasabasında düzenlenen barış şenliğine 80 Bin kişi katıldı.

. Türkiye Barış Derneği yöneticilerinden Reha İsvan'ın tahliye olduktan sonra yayınlanan, hapisane anılarını da içeren yaşam öyküsü "Bir Ses" adlı kitap dört ay içinde 6 baskı yaptı ve aylarca liste başı oldu.

. Türkiye'de hekimler nükleer savaşa karşı örgütlendiler. Ülkenin en seçkin doktorları, 1986 Nobel Barış Ödülü'nü kazanan IPPNW'nin ilkelerini benimseyen "Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği"ni kurdular.

. Türkiye'nin önde gelen demokrat, ilerici tüm sanat, kültür ve aktüalite dergileri, ilerici günlük gazeteleri, özellikle Barış Yılı'nda barış konularına ağırlıklı yer verdiler. Binlerce makale, inceleme yazısı yayınladılar. Karikatüristler sayısız barış karikatürü çizdiler. Nükleer savaş, silahsızlanma konularını içeren onlarca kitap yayınlandı.

TÜRKİYE SOSYALİST HAKLAR VE ÖZGÜRLÜKLER VAKFI